

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра композиції

”ПОГОДЖУЮ”

Гарант освітньо-професійної програми,
декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

”ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

25 червня 2021 року

”ПОГОДЖУЮ”

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КОМПОЗИТОРСЬКІ ТЕХНІКИ ХХ — ХХІ ст.»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	«Композиція»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОКЗ.15.11)
Загальний обсяг	9 кредитів ЄКТС (270 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (1,3,5,7), екзамен (2,4,6,8)
Термін викладання	1-8 семестри
Факультет	Музикознавства, композиції, вокалу та диригування
Форма навчання	денна

Робоча програма навчальної дисципліни «Композиторські техніки ХХ-ХХІ ст.» з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробник:

МАНУЛЯК Остап Михайлович — кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри композиції ЛНМА імені М. В. Лисенка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри *Композиції*
Протокол від “16” червня 2021 року № 5

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – підготовка висококваліфікованих і всебічно розвинутих композиторів які вільно володіють актуальними композиторськими техніками першої половини та середини ХХ ст. Та здатні з їх використанням створювати власні оригінальні твори, а також творчо опрацьовувати готовий музичний матеріал

Основним завданням дисципліни є навчання студентів вільного володіння засадами композиторського ремесла із використанням різноманітних технік композиції що були розвинуті у ХХ ст.

Серед завдань:

1. Розвиток розуміння взаємопов'язаності розвитку композиторської техніки із специфічними мистецькими, культурними та соціо-політичними умовами;
2. Розвиток розуміння взаємозалежності застосування певних композиторських технік із концепцією твору
3. Розуміння процесів формування сучасних композиторських технік на основі неперервного розвитку композиторського ремесла від початків професійної європейської музичної традиції і до сьогодні

У результаті вивчення навчальної дисципліни «КОМПОЗИТОРСЬКІ ТЕХНІКИ ХХ — ХХІ ст.» студент повинен **знати**:

- теоретичні засади основних систем звуковисотної організації матеріалу що виникли до середини ХХ ст.;
- теоретичні засади пермутації звуковисотного матеріалу в додекафонії та інших системах першої пол. ХХ ст.;
- теоретичні засади основних композиторських технік першої половини та середини ХХ ст.;
- практичні способи використання основних композиторських технік першої половини та середини ХХ ст.;

В результаті навчання випускник повинен **вміти**:

- вільно розвивати музичну думку із застосуванням основних композиторських технік першої половини та середини ХХ ст.;
- розширювати інваріантність ритмічних та інтонаційно-колористичних структур використовуючи базові композиторські техніки першої половини та середини ХХ ст., які сьогодні застосовуються в музиці;
- використовувати найкращі для висвітлення тієї чи іншої концепції музичного твору композиторські техніки першої половини та середини ХХ ст., які сьогодні застосовуються в музиці;

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
ЗК 2	Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність до розв'язання проблем.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 7	Здатність до критики та самокритики.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
ЗК 10	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 12	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 13	Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
ЗК 14	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 3	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
СК 4	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
СК 8	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
СК 9	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 10	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 11	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 12	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 13	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
СК 14	Здатність здійснювати редакторську та лекторську діяльність в сфері

	музичного мистецтва.
СК 17	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	
РН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
РН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
РН 7	Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.
РН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
РН 9	Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / та лекторській практичній діяльності.
РН 10	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
РН 11	Вміти здійснювати педагогічну діяльність.
РН 13	Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
РН 14	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНО Ї ДИСЦИПЛІН И	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами								
	Екзамени	Заліки	Атестаційні		Загальний обсяг	Аудиторних				Самостійна робота	I курс	II курс	III курс	IV курс				
						Всього	у тому числі:				Семестри							
							лекційні	індивідуальні	практичні		1	2	3	4	5	6	7	8
											Кількість тижнів в семестрі							
15	15	15	15	15	15	15	15											
Композиторські техніки XX-XXI ст.	2,4,6,8	1,3,5,7		9	270	120			120	150	1	1	1	1	1	1	1	1

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин				
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота
				Всього	у тому числі:		
			лекційні		індивідуальні	практичні	
I	1	1,5	45	15		15	30
	2	1,5	45	15		15	30
II	3	1	30	15		15	15
	4	1	30	15		15	15
III	5	1	30	15		15	15
	6	1	30	15		15	15
IV	7	1	30	15		15	15
	8	1	30	15		15	15

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1- семестр		
	Тема 1. Композиторські техніки в історії музики. Розвиток різноманітних композиторських технік упродовж епохи Ренесансу та Бароко. Ян Свелінк та Гайнріх Бібер.	1
	Тема 2. Композиторські техніки в історії музики. Розвиток різноманітних композиторських технік у період класицизму та романтизму	1
	Тема 3. Колористика та розбиття лінії в імпресіонізмі	1
	Тема 4. Імпресіонізм. Взаємозв'язок між трансформаціями у розвитку візуальної та музичної техніки	2
	Тема 5. Взаємозв'язок між мистецькими та соціо-політичними змінами першої половини ХХ ст.	2
	Тема 6. Взаємозв'язок між розвитком технік візуального мистецтва та композиторських технік впродовж першої пол. ХХ ст.	3
	Тема 7. Поліладовість	2

Тема 8. Огляд та аналіз напрямків розвитку систем звуковисотної організації матеріалу початку ХХ ст. Техніка синтетакорду Миколи Рославця	3
Всього	15
2- семестр	
Тема 10. 12-ти тонові системи початку ХХ ст. Шенберг, Гауер	4
Тема 11. Система Шиллінгера	3
Тема 12. Звуковисотні класи та техніка звуковисотних матриць	3
Тема 13. Серіалізм	2
Тема 14. Теорія інтервальних класів	3
Всього	15

Самостійна робота

1 семестр		
	Моделювання музичних побудов із застосуванням різноманітних ладів	6
	Аналіз особливостей розвитку імпресіонізму у візуальному мистецтві кінця ХІХ — поч. ХХ ст.	8
	Поточний контроль	2
	Моделювання поліладових побудов	6
	Моделювання музичних побудов із використанням техніки синтетакорду Миколи Рославця	6
	Підсумковий контроль (залік)	2
	Всього	30
2 семестр		
	Моделювання музичних побудов із використанням техніки Джозефа Шиллінгера	6
	Моделювання музичних побудов із використанням техніки класичної додекафонії	4
	Моделювання музичних побудов із використанням серіалістичної техніки	6
	Поточний контроль	2
	Побудова звуковисотних матриць	4
	Побудова музичних побудов із використанням теорії інтервальних класів	6
	Підсумковий контроль (екзамен)	2
	Всього	30

Практичні заняття

3-ій семестр		
	Тема 1. Взаємозв'язок між мистецькими та соціо-політичними змінами середини ХХ ст.	5
	Тема 2. Взаємозв'язок між розвитком технік візуального мистецтва та композиторських технік впродовж середини ХХ ст.	5

Тема 3. Розвиток серіалізму в середині ХХ ст.	5
4-ий семестр	
Тема 4. Практика застосування звуковисотних матриць та теорії звуковисотних класів	5
Тема 5. Ідея автоматизації музичних процесів. Стохастика	5
Тема 6. Алгоритмічні/генеративні техніки композиції. Метод Леоніда Грабовського	5
5-ий семестр	
Тема 7. Взаємозв'язок візуального та музичного жесту	5
Тема 8. Розвиток графічних партитур	5
Тема 9. Практика створення та інтерпретації графічних партитур	5
6-ий семестр	
Тема 10. Техніка керованої та некерованої алеаторики в музиці	5
Тема 11. Соноризм. Відмінності розвитку в різних композиторських інтерпретаціях	5
Тема 12. Розширені інструментальні техніки. Концептуальні відмінності між розширеними інструментальними техніками та соноризмом	5
7-ий семестр	
Тема 13. Базові техніки електроакустичної музики	8
Тема 14. Спектралізм та постспектраліз	7
8-ий семестр	
Тема 15. Техніки ритмічного поділу асоційовані із “новою складністю”	7
Тема 16. Відкрита форма та інтерактивні техніки	8

Самостійна робота

3-ий семестр	
Аналіз напрямків візуального мистецтва середини ХХ ст.	5
Моделювання серіалістичних музичних побудов	6
Поточний контроль	2
Підсумковий контроль (залік)	2

4-ий семестр	
Практика застосування звуковисотних матриць та теорії звуковисотних класів	4
Поточний контроль	2
Практика застосування алгоритмічних/генеративних технік композиції	6
Підсумковий контроль (іспит)	3
5-ий семестр	
Аналіз різних типів графічних елементів в партитурах	6
Поточний контроль	2
Практика інтерпретації графічних партитур	5
Підсумковий контроль (залік)	2
6-ий семестр	
Моделювання музичних побудов із використанням елементів керованої та некерованої алеаторики	4
Поточний контроль	2
Практика створення таблиць розширених інструментальних технік окремих інструментів	6
Підсумковий контроль (іспит)	3
7-ий семестр	
Практика використання базових технік електроакустичної музики	5
Поточний контроль	2
Практика спектрального аналізу	6
Підсумковий контроль (залік)	2
8-ий семестр	
Практика створення комплексного ритмічного поділу за зразком Браяна Фернейгоу в OpenMusic	4
Поточний контроль	2
Презентація про інтерактивні техніки в музиці та аудіовізуальному мистецтві	4
Підсумковий контроль (іспит)	5

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

„Відмінно” А - студент творчо осмислив матеріал курсу, здатний оперувати ним в інтегративних зв'язках з іншими дисциплінами; аналізувати відповідно до конкретних практичних завдань, пов'язаних із професійним застосуванням отриманих знань про композиторські техніки; логічно, послідовно викладає фундаментальні принципи застосування композиторських технік; орієнтується не лише в основній рекомендованій літературі, але й в додаткових джерелах з композиторських технік; вільно оперує спеціальною термінологією; має власне відношення до предмету, зіставляє, порівнює отриману інформацію з власним досвідом та уявленнями, творчо осмислює цілі і завдання курсу. Продуктивний, творчий рівень опанування матеріалу.

„Добре” В - студент майже вільно володіє основною інформацією з даного композиторських технік, здатний послідовно її переказати, логічно викладає думку; орієнтується в основній фаховій літературі; часто однак не може зробити самостійних висновків і запропонувати власну концепцію застосування засвоєної інформації у майбутній професійній практиці. Орієнтується швидше на готові моделі використання базових композиторських технік у професійній діяльності. Репродуктивний рівень опанування матеріалу.

„Добре” С - студент володіє основною інформацією з даного курсу, здатний послідовно її переказати, логічно викладає думку; орієнтується в основній фаховій літературі; не може натомість зробити самостійних висновків і запропонувати власну концепцію застосування композиторських технік у майбутній професійній практиці. Орієнтується швидше на готові моделі використання базових знань із композиторських технік у професійній діяльності. Репродуктивний рівень опанування матеріалу.

„Задовільно" D - студент має певне уявлення про композиторські техніки, однак, його знання частково досить фрагментарні, неповні, не пов'язуються в цілісну систему, часто являють собою набір окремих фактів, подій, явищ, назв, що не утворюють цілісної картини; репрезентує поверхове знання спеціальної літератури, невпевненість у визначенні основних положень і дефініцій; демонструє знання основних категорій і понять дисципліни, проте без їх глибшого осмислення; його творчі завдання характеризується відірваністю теоретичних знань від їх наступного практичного застосування у професійній діяльності. Переважно фрагментарний рівень опанування матеріалу.

„Задовільно" E - студент має певне уявлення про композиторські техніки, однак, його знання достатньо фрагментарні, неповні, не пов'язуються в цілісну систему, являють собою набір окремих фактів, подій, явищ, назв, що не утворюють цілісної картини; репрезентує поверхове знання спеціальної літератури, невпевненість у визначенні основних положень і дефініцій; демонструє знання основних категорій і понять дисципліни, проте без їх глибшого осмислення; його творчі завдання характеризується відірваністю теоретичних знань із композиторських технік від їх наступного практичного застосування у професійній діяльності. Фрагментарний рівень опанування матеріалу.

„Незадовільно" FX - студент має приблизне уявлення про композиторські техніки, однак, його знання дуже фрагментарні, неповні, не пов'язуються в цілісну систему, являють собою набір окремих фактів, подій, явищ, назв, що не утворюють цілісної картини; репрезентує майже повне незнання спеціальної літератури, у більшості випадків неспроможність у визначенні основних положень і дефініцій; лише частково демонструє знання основних категорій і понять композиторських технік без їх глибшого осмислення; його творчі завдання характеризується повною відірваністю теоретичних знань від їх

практичного застосування у професійній діяльності. Оглядово-вибірковий рівень опанування матеріалу.

„Незадовільно" F - студент знає лише окремі факти, події, назви, проте плутається в них, не диференціює за фундаментальними ознаками, не укладає в послідовність за будь-якими фундаментальними ознаками; не здатний логічно вибудувати причинно-наслідковий ряд розвитку ідеї та застосування композиторських технік; **не** володіє спеціальною термінологією; не може застосувати своїх знань на практиці. Оглядово-вибірковий рівень опанування матеріалу.

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Пояснювально-ілюстративний.
2. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
4. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
5. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

- 1. Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
- 2. Поточний контроль** здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
- 3. Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
- 4. Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на державному іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Ольга Коменда. Творчість М.Рославця в контексті становлення музичного модернізму: навч. посіб. ; вид. 2-ге, допов. / – Луцьк, 2015. – 208 с.
2. Олег Рожак. Юхим Грлишев: “патент” на додекафонію // Вісник Львівського університету. Серія мист-во. 2018. Вип. 19. С. 54–64
3. Pierre Boulez. Music Lessons: The Collège de France Lectures. University of Chicago Press, Chicago, 2019. 688 с.
3. Reginald Smith Brindle "Musical Composition": Oxford University Press, Oxford, 1986 196 с.
4. David Cope "Techniques of the Contemporary Composer": Cengage, New York - London, 1997.
5. Paul Hindemith A Composer's World: Horizons and Limitations. Schott — 2000. 221 с.
6. Stefan Kostka "Materials and Techniques of Twentieth Century Music". Prentice Hall, New Jersey, 1998. - 328 с.
7. Philip Lambert. Basic Post-Tonal Theory and Analysis Paperback. Oxford University Press, Oxford, 2018 - 320 с.

8. George Perle. Serial Composition and Atonality: An Introduction to the Music of Schoenberg, Berg, and Webern (1962; 6th ed., rev., 1991). 164 c.
9. Vincent Persichetti "Twentieth Century Harmony": W. W. Norton & Company, 1961. 283 c.
10. Miguel A. Roig-Francoli. UNDERSTANDING POST-TONAL MUSIC, BOSTON: MCGRAW-HILL, 2008.
11. Joseph Schillinger. The Schillinger System of Musical Composition in Two Volumes. Clock & Rose Press, Harwich Port, 2003. - 1640 c.
12. Arnold Schoenberg Fundamentals of Musical Composition: FABER & FABER, UK, 1999. 216 c.